

Maaelupakti koordineerimisrühma seisukohadokument hiljutiste õigusloome arengute kohta

Mai 2026 · mitteametlik eestikeelne tõlge

Sisukord

I. Integreeritud ühtse fondi lähenemisviisi ja paindlikkuse väärtuse tunnustamine 2

II. Vajadus spetsiaalse ja nähtava maapiirkondade toetuse järele väljaspool põllumajandust 2

III. ELi vahendite proportsionaalne ja õiglane osa maaelanikele „õiguse jääda“ toetamiseks 2

IV. Kohustuslik eraldis kogukonna juhitud kohapõhiste lähenemisviisidele 2

V. Tugevdatud maapiirkondade mõju hindamine ja partnerluse põhimõte 3

VI. Toimiv ja tõhus „maapiirkonna“ määratlus ja seiresüsteem 3

Maaelupakti koordineerimisrühm (RPCG) – mis loodi juhtima maaelupakti protsessi, mis panustab ELi maapiirkondade pikaajalisse visiooni (LTVRA) – etendab kesket rolli ühiste prioriteetide sõnastamisel ning selle tagamisel, et maapiirkondade probleemid ja võimalused kajastuksid tulemuslikult ELi poliitikates ja rahastamisvahendites.

Aasta pärast RPCG deklaratsiooni vastuvõtmist 2024. aasta detsembris – mis rõhutas sihipärase poliitilise sekkumise, innovatsiooni ja piisavate ressursside otsustavat tähtsust, et tegeleda maapiirkondade rahvastiku vähenemise, majandusliku allakäigu ning rohe- ja digipöördega – **hinnatakse käesolevas seisukohadokumendis, mil määral kajastuvad need kohustused kujunevas 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku (MFR) raamistikus.** Samuti käsitletakse hiljutisi poliitilisi arenguid ning esitatakse konkreetsed ja praktilised ettepanekud, kuidas deklaratsiooni sätteid tulevasse MFR-i paremini integreerida.

I. Integreeritud ühtse fondi lähenemisviisi ja paindlikkuse väärtuse tunnustamine

- > **RPCG tunnustab ELi seadusandjate jõupingutusi võtta 2027. aasta järgses MFR-is kasutusele ühtse fondi ja integreeritud lähenemisviisi**, mis – koos piisava sihtotstarbelise eraldisega – võimaldab tagada, et maapiirkonnad saavad kasu mitmest rahastamisallikast sidusal ja üksteist täiendaval viisil. See lähenemisviis loob ka võimaluse maakogukondade vajadusi süsteemsemalt ühtekuuluvuspoliitika loogikasse integreerida kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 174 sätestatud territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidega.
- > Lisaks **tunnustab RPCG liikmesriikidele antud paindlikkust** kohandada programme oma riikliku ja territoriaalse kontekstiga, tingimisel et (1) seda paindlikkust kasutatakse ühise ELi raamistiku piires, mis kajastab selgelt ühiseid prioriteete, sealhulgas kohustuslikku toetust maapiirkondadele ja -kogukondadele, ning (2) see paindlikkus ei too kaasa liigset tsentraliseerimist riiklikul tasandil, vaid toetab vastutuse detsentraliseerimist kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, andes rohkem võimu piirkondadele ja kohalikele omavalitsustele.
- > Samuti **märgib RPCG positiivsena lihtsustatud kuluvõimaluste ja tulemuspõhise rahastamise laiemat kasutamist**, mis on eriti olulised halduskoormuse vähendamiseks ja rahastuse juurdepääsu parandamiseks kohalike, väikesemahuliste ja kohapõhiste arenguviiside puhul, sealhulgas LEADER/CLLD ja muud kogukonna juhitud ning territoriaalse koostöö algatused, nagu arukad külad.

II. Vajadus spetsiaalse ja nähtava maapiirkondade toetuse järele väljaspool põllumajandust

- > **RPCG kinnitab veel kord vajadust sihipärasema ja spetsiaalse rahastuse järele maapiirkondade prioriteetide, kogukondade ja elanike jaoks 2027. aasta järgses MFR-is** kooskõlas LTVRA-ga¹. Kuigi põllumajandus on jätkuvalt maapiirkondade majanduse ja toiduga kindlustatuse nurgakivi, töötab ligi 90% valdavalt maapiirkondade elanikest väljaspool põllumajandust. Seetõttu peab maaelu arengu poliitika käsitlema maaelu laiemat sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset tegelikkust.

- > **ELi poliitika** – eriti ühtekuuluvuspoliitika – ja neid toetavad ELi fondid² peavad tagama õiguse jääda ka maaelanikele (nii põllumajandustootjatele kui ka teistele), tagades **tõhusa ja selgelt eristatava põllumajandusvälise maapiirkondade toetuse**, sealhulgas juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele (nagu haridus, tervishoid, eluase ja liikuvus), ühenduvusele, taastuvenergiale, kohalikule ettevõtlusele, kultuurile ja territoriaalsele konkurentsivõimele³.

III. ELi vahendite proportsionaalne ja õiglane osa maaelanikele „õiguse jääda“ toetamiseks

- > Kuigi RPCG tervitab maapiirkondade uuenenud poliitilist tunnustamist, sealhulgas hiljutisi avaldusi, mis rõhutavad maapiirkondade rahastamispakettide tähtsust, **on praegu kavandatud eraldi ja maapiirkondade määratlus endiselt ebapiisav**. Maapiirkondades elab üle 30% eurooplastest, kes seisavad sageli silmitsi struktuursete ebasoodsate tingimustega.
- > Et austada ELTL artiklis 174 sätestatud ühtekuuluvuse eesmärki ja (maa)piirkondade mitmekesisust⁴, **peaks maapiirkondade elanikke toetama vähemalt selline osa ELi vahenditest (lisaks põllumajandussektori toetusele), mis on proportsionaalne maakogukondades elavate kodanike osakaaluga**, ja seda horisontaalselt (st mitme integreeritud poliitika ja fondi kaudu). See eesmärk on kavandatud integreeritud lähenemisviisi raames realistlik, tingimisel et rakendatakse täiustatud kohaliku territoriaalse märgistamise mehhanisme⁵.
- > Üldiselt tuleks maapiirkondade ja -kogukondade toetus integreerida selgemalt ja süsteemsemalt **ELi ühtekuuluvuspoliitika raamistikku**. Maaelu arengu toetus – keskendudes kohapõhiste lähenemisviisidele – tuleks selgelt integreerida ka tulevases Euroopa Regionaalarengu Fondi asutamise määrusesse⁶.

IV. Kohustuslik eraldi kogukonna juhitud kohapõhiste lähenemisviisidele

- > Kogukonna juhitud, kohapõhiste ja kaasavate lähenemisviiside potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks peaks RPPK toetus sisaldama maapiirkondade ja maaelu arengu rahastuse raames **sihtotstarbelist eraldist LEADER/CLLD-le ning kohalikult juhitud integreeritud strateegiatega maakogukondadele („arukad külad“)**.

¹ Vt muudatusettepanekuid MFR-i määruse eelnõu artiklitesse 2, 3 ja 22.

² Elukoige need, millest rahastatakse riiklike ja piirkondlike partnerluskavasid (RPPK), ning Euroopa Konkurentsivõimefond.

³ Vt muudatusettepanekuid preambuli punkti 44 ning artiklitesse 22 ja 35.

⁴ „Asjaomastest piirkondadest pööratakse erilist tähelepanu maapiirkondadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ning piirkondadele, mis kannatavad tõsiste ja püsivate looduslike või demograafiliste raskuste all, nagu näiteks kõige põhjapoolsemad väga väikese asustustihedusega piirkonnad ning saare-, piiriülesed ja mägipiirkonnad.“ (ELTL artikkel 174)

⁵ Vt ka punkti VI ning muudatusettepanekuid artiklitesse 10 ja 22.

⁶ RPCG on valmis esitama konkreetsed muudatusettepanekud ERF-i määrusesse, sealhulgas ELARDi ja SVNSi omad.

- > Sellega seoses **kutsus RPCG üles integreerima uude MFR-i määrusesse** RPCG liikmesorganisatsioonide **välja töötatud ettepanekud**, eelkõige **ELARDi⁷** ja **Smart Village Network Servicesi⁸** omad – mõlemad on RPCG juba heaks kiitnud.

V. Tugevdatud maapiirkondade mõju hindamine ja partnerluse põhimõte

- > Tulevane MFR-i õigusraamistik **peaks tugevdama ka maapiirkondade mõju hindamist (rural proofing) ja maapiirkondade partnerite tulemuslikku kaasamist RPPK partnerluse põhimõtte raames**, sealhulgas tulevase MFR-i käimasolevatesse läbirääkimistesse. See eeldab paljude maapiirkondade osaliste – sealhulgas LEADER-i kohalike tegevusrühmade, maakogukondade esindajate ja kodanikuühiskonna⁹ – selgesõnalist tunnustamist ja süsteemset kaasamist mitmetasandilise valitsemise korra ning maaelupakti mudeli kaudu¹⁰.

VI. Toimiv ja tõhus „maapiirkonna“ määratlus ja seiresüsteem

- > **Maapiirkondade ja -kogukondade selge ja toimiv määratlus on tõhusa poliitika kujundamise ja seire jaoks hädavajalik.** NUTS3-tasandi liigitus varjab sageli olulisi piirkondlike erinevusi linna-, linnalähi- ja maapiirkondade vahel. Samal ajal puudub ligikaudu 79% ühtekuuluvusrahastusest praegu territoriaalne märgistus, mistõttu on raske hinnata, mil määral ELi vahendid maapiirkondadesse ja -kogukondadesse jõuavad.
- > Seetõttu **kutsus RPCG üles kehtestama selgemad miinimumnõuded mõistete „maapiirkond“, „maakogukond“ ja „maaelu arengu toetus“ määratlemiseks kohalikul tasandil**, tuginedes kohalike haldusüksuste (LAU) olemasolevale DEGURBA klassifikatsioonile (maapiirkonnad ning linnalähipiirkonnad/väikelinnad)¹¹, võimaldades samal ajal piisavat paindlikkust liikmesriikide ja piirkondade konteksti arvestamiseks. Selle protsessi toetamiseks tuleks RPCG juurde luua spetsiaalne sidusrühmade tööühm, mis aitaks kaasa „maapiirkonna“ mõiste tulevasele määratlemisele ja rakendamisele.

RPCG on valmis tegema konstruktiivset koostööd ELi institutsioonide ja liikmesriikidega, et tagada 2027. aasta järgse MFR-i puhul nende põhimõtete muutmine sidusaks, kohapõhiseks ja piisavate ressurssidega raamistikuks, mis tõeliselt tugevdab territoriaalset ühtekuuluvust ning toob maapiirkondadele ja -kogukondadele käegakatsutavat kasu.

Maaelupakti koordineerimisrühm (RPCG) võttis käesoleva seisukohadokumendi vastu kooskõlas oma töökorraga.

Hääletas 17 liiget (82% poolt, 18% erapooletud, vastuhääli ei olnud).

Liikmed on palunud lisada järgmised kommentaarid:

- PREPARE: kogukonna juhitud kohapõhiste lähene misviiside jaoks kavandatud sihtotstarbelise eraldise tugevdamiseks soovib PREPARE lisada sõnaselgelt laiemad kogukonna juhitud innovatsioonimudelid lisaks LEADER/CLLD-le ja arukatele küladele, võimaldades kohandatud toetust mitmesugustele maapiirkondade osalistele (kogukonnad, kohalikud tegevusrühmad, VKEd, ühendused) lihtsustatud ja tulemuspõhise innovatsioonirahastuse kaudu.

- Rural Youth Europe: Rural Youth Europe taotleb maapiirkondade eraldisest konkreetset, sihtotstarbeliselt reserveeritud osa maanoortele. Noorte juhitud ja noortele suunatud meetmed tuleb sõnaselgelt lisada maapiirkondade rahastamisprioriteetide hulka. Noorteorganisatsioonid peavad olema ametlikud partnerid RPPK-de juhtimises, kavandamises ja seires. ELi fondides tuleb jälgida territoriaalseid ja noortespetsiifilisi andmeid.

⁷ Vt muudatusettepanekuid artiklitesse 4, 22, 35, 76 ja 77.

⁸ Vt muudatusettepanekuid seletuskirja IX jaotisese, artiklitesse 63 ja 74 ning uude „artiklisse 7X“.

⁹ Maanoored on neis rühmades esindatud nii palju kui võimalik ning kasutusele on võetud asjakohased „noortekontrolli“ mehhanismid.

¹⁰ Vt muudatusettepanekuid artiklitesse 6 ja 7.

¹¹ Vt muudatusettepanekuid artiklitesse 4 ja 63.

Liitu maaelupakti kogukonna ja veebiplatvormiga
https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en

 ruralpact.rural-vision.europa.eu/index_en

 info@rural-pact.eu

Väljendatud arvamused on üksnes maaelupakti koordineerimisrühma omad ega kajasta Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2026

© Euroopa Liit, 2026. CC-BY 4.0

Kaanefoto: © AEIDL

Maaelupakti tugibüroo on projekt, mida viib ellu

PRINT ISBN 978-92-68-39933-0 doi:10.2762/7193751 KF-01-26-037-EN-C

PDF ISBN 978-92-68-39932-3 doi:10.2762/2342453 KF-01-26-037-EN-N

Funded by
the European Union